

Locuinta Redactorului

si

Cancellaria Redactiunii

e in

Strat'a Mersiloru Nr. 18.

Scrisorile nefrauctate nu se voru primi docatu numai de la corespundintii regulari ai „Federationii“. Articiii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnala politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a :

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inseratiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrata pentru fiesoc-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Sè luamu a minte!

F'oia oficiala „Budapesti Közlöny publica in numerulu sèu de asta di numirea lui Ioan u Olteanu de episcopu alu diecesei de Lugosiu, anuciata cu câte-va septemane mai inainte prin dinariulu „Magyar Allam“, de unde luaramu si noi atunci scirea despre acèsta numire neasteptata.

Dupa-ce fapt'a este implenita, nu vomu dice de asta data cà, precum areta precedentiele, guvernulu magiaru nu voiesce a sèf nimica de dreptulu constitutiunalu si canonicescu alu baserecei romane de ritulu gr-cat., de a-si alege liberu pre episcopii sèi; nu vomu dice cà, prin asemene procedure arbitrare si despotice, guvernulu magiaru ataca chiaru esistintia baserecei romane gr cat si i nimicesce ori-ce *ratione d'a fi*: nu vomu spune, cà una multime de corespundintie ce le primimu d'in tote partile areta cà spiritele romanilor de relig. gr. cat. sunt iritate in gradulu supremu contra fapteloru guvernului magiaru pentru nerespectarea drepturilor loru sacre, religioase si baserecesci; tacemu despre tote aceste ast-di, pana mai tardiu, candu va veni rondulu si la aceste cestiuni; de asta data, amu dori sè scimu numai, cà intemplantu-s'a ore numirea lui Ioan u Olteanu de episcopu gr. cat. alu diecesei de Lugosiu cu scirea si invoirea rè Santiei Sale metrop. V an cea sèu ba, si cà, in casulu d'in urma, ce mesura a luat Prè Santia sa pentru a si apera drepturile sale metropolitane si arci episcopesci, si cu ce rezultatu, cà-ci casulu a fostu anuciatu de timpuriu? De asta data atata

De pre campulu resbelului.

Mistuitoriulu si terribilulu resbelu d'entre Franci'a si Germani'a, carele a costatu degià ambeloru partii belligerante torinti de sange, a luat dimensiuni atatu de mari, in càtu s'a strafornatu in unu adevratu resbelu de rasa, pentru a carni-a suprimere se receru poteri si mediu-loce gigantice, ca si cari Europ'a n'a mai vedutu de pre tempulu migratiunei ordeloru barbare.

Ordele nemtiesci inundeza, ca si una lava mistuitoria, unu tienutu alu patriei franceze, carele, cu putienu mai innainte, farmecà pre caletoriu cu campiele lui cele frumose si suridietorie. Dorere, acestu tienutu alu romanticei patrie franceze s'a strafornatu in unu cimiteriu mare, preste care, in locu de pace si linisce, domnesce sgomotulu infioratoriu alu armeloru, in locu de bucuria cea mai adunca gele, impreunata cu liniscea mortii.

Acestu tienutu, situatu intre fluviele Mosell'a si Meus'a, este teatrulu giganteceloru bataie, provocate prin egoismulu duoru domnitori, spre a caroru-a indestulare trebuira sè se gramadesca ecatombe de cadavre a mfi si mfi de fetiori tineri si capi de familie. Nu e destula versarea de pana acum'a a nobilulu sange omenescu, cà-ci nemtii trecu cu glotele preste betranulu Renu, pentru a carui-a proprietate s'a versatu mai multu sange francesu si nemtiescu, de càta apa s'a scursu prin elu in marea atlantica. Nu preste multu, Germani'a se va imbraca in doliu pentru invingerile sangerose a le ffiloru sèi, era campiele cele frumose voru fi locuite numai de betrani si copii doiosi.

Primulu punctu strategicu, unde au concursu francesii pentru a-si apera iubita loru patria contra invasiunei ordeloru nemtiesci, este inca in man'a armatei franceze, si victimele atacului si aperarii se potu numera la sute de mfi fetiori, si acestu resbelu de estirpire va recere inca alte sute de mfi, cà-ci „parintele“ Germaniei, care a adusu degià una miseria ne spusu de mare a supr'a filioru sèi, voiesce sè dicteze pacea in Parisu.

Inse, intre a dicta si a primi pacea este inca una differentia forte mare. — Mic'a armata franceza dela Mosell'a semena cu oatea romana de sub Fabius Cunctatoru; ea s'a postatu in partea resaritena a Franciei ca si unu nuoru ce prevestesece una fortuna grea, — fara a se sèf unde se

va descarcà acèsta fortuna. Acestu nuoru greu, d'in alu carni-a centru (Metz) se potu arunca in tote directiunile fulgere aprindietorie si mistuitorie, este panditu de trei armate nemtiesci. Si acestu spectacolu léga armatele nemtiesci ca si prin unu farmecu, cà-ci daca se misca d'in locu, furtun'a le urnaresce, de ora-ce una massa de 120—150.000 fetiori, sub una canducere energica, nu se va sacrificà de voia buna somnului eternu alu mortei. Potentele convulsii de la Metz au provocatu preste orisonulu Franciei semne, cari prevestescu furtune grele; intrega natura franceza e in fierbere si fermentatiune, — aprinderea unei parti s'a estinsu preste tota tiera si preste toti locuitorii. Intréga Franci'a a devenitu in flacare, — ea semena unu vulcanu, care incepe e bubui potinte, si a carui-a lava mistuitoria va erupe càtu de curundu. Vètra acestui vulcanu e Parisulu, anim'a Franciei. Contra acestei vetre scumpe si sante voiescu ordele nemtiesci a innainta; ele voiescu sè o nimicesca si sè o faca impossibila pentru verice reactiune ulterioara in a fara. Inse Parisulu nu e una vètra deschisa si parasita; elu este scutitu prin intariri, cari lu facu sè fia un'a d'entre cele mai mari si tari forteretie d'in lume.

In 1814 nu a avutu fortificatiuni, si totu-si a resistatu cu mic'a sa garnisona, asié dicundu contra toturoru armatelor europene. Acum'a inse are una multime de forturi si intariri, in intrulu caroru-a are locu una armata de 200.000 fetiori; afara de aceste, elu are la spatele sale una Franci'a intrega si unita, a carei-a devisa este: „morte inimiculu feroce.“ Una natiune intrega si-incorda tote poterile pentru sustinerea intacta a onorei sale; ea nu este obosita nece storsa. Averile ei sunt scutite prin fortificatiuni neinvise. Poterea espansiva ce o desvolta pentru nimicirea navalitoriloru e potentiata prin entusiasmulu si amorca càtra patria; sirele armatei, carea se pote recrea si organisa in castele intarite cu sicutiuri si cu alte fortificatiuni, in locu se scada, se immultiescu prin luptatori noi, — aspectulu femeii si alu copilulu, eugetulu, càtu de rusinosa este una perdere a luptei, potentieza entusiasmulu francesiloru.

Nu incape neci una indoiela, cà inarmarea d'in Franci'a a luat dimensiuni forte mari. Asié se pote crede cu tota siguritatea, cà innaintea Parisulu statiuneza una armata de 180.000 fetiori. Poporatiunea cetatii numera celu putienu 300.000 barbati si tineri, apti pentru arme. Daca francesii si-au conservatu vechiulu spiritulu belicosu, sèu daca celu putienu a reinviatu in aceste momente decidiatorie a supr'a Franciei, si d'impreuna cu ea a supr'a natiunei franceze, atunci se pote conta la 100.000 voluntari, lucratori si studinti. Gard'a nationale d'in Parisu consiste d'in 61 batalione, de asemenea si gardele d'in St. Denis si comunitatile d'in giuru se potu computa la 60 batalione. — Reducendu-se numerii de mai susu 300.000 si 100.000 la diumetate, poterile active de armata d'innaintea Parisulu se potu grupa in modulu urmatoriu: Armata resaritena, formata la Châlons, si armata maresialulu Mac-Mahon voru consiste cam d'in 170.000 fetiori infanteristi, 10.000 cavaleristi si 260 tunuri; armata de reserva pentru aperarea activa consiste d'in 150.000 infanteristi, 12.000 cavaleristi si 200 tunuri, cu totulu 320.000 fetiori de infanteria, 22.000 de cavaleria si 460 tunuri. Adaugundu-se càtra acesti-a si armata maresialulu Bazaine, despre carea nu se scie inca neci acum'a cu siguritatea, cà unde se afla, si carea consist'e cam d'in vre-o 150.000 fetiori, intreg'a armata franceza face aproape 500.000 militari disciplinati, robusti si cari ardu de poft'a d'a nimici ordele inimice, ce profaneza sacrulu pamentu alu Franciei, ultrageza femele si fetele franceze si macelarescu florea natiunei.

Nu trebuie trecuta cu vederea nece impregiurarea, cà armata franceza se intaresce si concentreza cu totu pasulu ce-lu face spre Parisu, pre candu lu armatele nemtiesci e chiaru contrariulu, de ora-ce aceste slabescu totu mai tare, cu càtu innainteza mai afundu in Franci'a, si sunt espuse

furiei poporatiunii franceze, asié incatu una perdere la Parisu va aduce calamitati immense a supr'a loru.

In urm'a acestoru premise sè vedemu ce se intempla pre campulu resbelulu. Scirile oficiale si buletinele prusesci mintiescu in ruptulu capulu, asié in càtu, daca le-amu dá credimentu, amu trebuì sè venimu la convictiunea, cà tota Franci'a e asternuta la pitorele colosulu militariu d'in midiloculu Europei, ce'a ce inse nu este asié. D'in contra, e fapta constatata, cà luptele dela 14—18. augustu au cutrieratu intrega poterea armata a nemtiloru, si invingerile loru, daca se potu privi ca atari, sunt intru adevèru invingeri de ale lui Pyrrhus, avendu perdere de 100.000 mfi fetiori, morti, raniti si morbosì.

Sciri positive de pre campulu resbelulu inca totu nu sunt. Unu telegramu d'in Brussel'a voiesce sè scia, cà generalulu Steinmetz are de scopu a respinge pre maresialulu Mac-Mahon preste confinele Belgiulu, ande apoi ar' fi constrinsu sè depuna armele. Una scire d'in Pont à Mousson spune cà cartirulu principalu alu maresialulu se afla in directiune vestica de la Rheims. Dupa una versiune ce cercula prin Parisu, Mac-Mahon si Bazaine, in contielegere cu ministrulu de resbelu alu Franciei, Palicao, aru fi statoritu unu planu, conformu carui-a, Mac-Mahon va lasa ca armata principelului de corona prusescu sè treca càtra Parisu, si dupa ace'a sè cerce, la spatele armatei prusesci, una impreunare cu armata lui Bazaine, inchisa la Metz; dupa realizarea impreunarii sè navalesca a supr'a armatei asediatorie, si nimicindu-o, sè atace armata principelului de corona d'inderetru, si estu-modu sè o nimicesca si pre acèst'a.

Unu telegramu d'in Karlsruhe, cu datulu 30. augustu, contine: Episcopulu d'in Strassburg a mersu la Schillingheim, unde a conferatu cu locutenentele colonelu badensu, Lessinsky; episcopulu l'a rogatu sè conceda ca poporatiunea sè pota parasì cetatea, ce'a ce i-s'a negatu, i-a spusu inse, cà va incheia unu armistitiu de 24 ore, daca guvernatorulu d'in Strassburg se va dechiaru in terminu de una ora, cà voiesce sè se lase in negociatiuni. Totodata guvernatorulu fù invitatu sè se informeze despre mesurile luate pentru bombardarea cetatii. La reintorcere, s'a impuscatu a supr'a locutenentelului colonelu Lessinsky, carele ducea stindardulu parlamentariu; stindardulu fù gauritu. Dreptu-ace'a incercarea pentru legarea unui armistitiu remase fara rezultatu. Bombardarea se continua cu tunuri de calibrulu celu mai greu.

E lucru cunoscutu, cà prussii, voindu sè faca represalie a supr'a tienuturiloru ocupate de ei, respandescu minciune, cà francesii impusca a supr'a parlamentariloru prusesci, rectificandu-si estu-modu furturile si impilarile loru talharesci, esecutate cu cea mai mare brutalitate contra cetatieniloru francesi. Suntemu de firm'a sperantia, cà va veni tempulu, si acestu-a nu va fi departe, candu prussii voru platì forte scumpu tote barbariele si brutalitatile ce le comitu.

Scirile mai recinti ni spunu, cà Mac-Mahon si-continua neintreruptu mersulu spre Thionville. D'in Strassburg se scire, cà starea cetatii e infioratoria. Mai a patra parte a cetatii e prefacuta in cenusia. Una multime mare de cetatieni fure ucisi si vulnerati prin bombele prusesci. Despre una capitulare a cetatii neci nu este vorb'a, de ora-ce fortificatiunile ei au suferitu dauna forte neinsemnata, era generalulu si comandantele Urich este unulu d'entre cei mai buni oficieri ai armatei franceze.

In Basel au fostu sositu sciri in 26. aug., cà maresialulu Mac-Mahon a avutu una lupta in directiune vestica de la Metz, pentru ca sè-si esecuteze planulu sèu. Ba una depesia militara oficiala, tramisa in Basel, anuciata, cà Bazaine a eruptu cu armata sa d'in Metz, a respinsu pre prusi pre-totu-indene si s'a intrunitu cu armata maresialulu Mac Mahon, avendu perdere neinsemnate.

Cu privire la lupt'a d'in 26. aug. primiramu

următorile detaieri: In 26. aug., la 9 ore demaneta, s'a auditu, in directiunea câtra Metz, sunete de tunuri. Intre Remilly si Courcelles au circulat depesii, poste si curieri. Francesii au facutu d'in Metz câtra Courcelles unu atacu dissimulatoriu; ataculu principalu l'au incercatu in partea câtra Pont à Mousson. Prussii au gatitu langa Coureelles locuri intarite, unde s'au retrasu d'innaintea atacului. De asemenea si trupele de la Pont à Mousson s'au retrasu in pusetiunile loru fortificate. Dupa média-di la 5 ore, francesii s'au retrasu in intariturele loru. Lovirea a fostu sangerosa, — de orace in Courcelles si Remilly s'au adusu una multime de raniti. — E de insemnatu, că atâtu sci-rile franceze câtu si cele nemtiesci nu releveza nemic'a despre acêsta intemplant. Numai unu telegramu d'in Stuttgart ni aduse scirea, că Bazaine a eruptu d'in Metz in 26. aug., si a respinsu pre prusi in siantiurile loru.

Nu incapa neci una indoiela, că sortea Franciei depinde in aceste mominte grele de la maresialii Bazaine si Mac-Mahon, si suntemu prè convinsi, că acesti militari probati si emininti voru corespunde pre deplinu increderei, cu carea i-a onoratu puternic'a natiune franceza, infrangundu pentru totu-de-un'a ingamfarea seculariului inamicu alu elementului latinu. Resbunarea va fi terribila, că-ci ea nu emana de la ambițiunea unui individ, ci de la una natiune intrega, atacata in demnitatea sa natiunale.

Chiaru candu eramu sè inchiiașu Nr. presinte, firulu electricu ni-aduse următorile sciri: Brussel'a, 30. aug. Cartirulu principulu alu maresialului Mac-Mahon e asta-di in Montmédy, éra avangard'a armatei lui se afla degiã in departare de Metz cu doue mile. Armata principelui de corona sasonu lu-urmărește in mersuri rapedi, inse francesii sunt innaintea ei cu una dî si diumetate. Armata principelui de corona prusescu se va poté concentrã éra-si la Metz numai in 4 dîle. — Trupele prusesci, statiuante la Longwy, s'au retrasu inderetru. Unu telegramu totu d'in Brussel'a, cu datulu 31. aug., spune, că grosulu armatei principelui de corona prusescu e cu cinci dîle de mersuri departe de armata maresialului Mac-Mahon. — Principele de corona se retrage spre Metz. De orace tote comunicatiunile sunt pline cu transporti de proviantu, retragerea lui se esecuta forte incteu. — Principele de corona sasonu urmărește pre Mac-Mahon cu armata a patra, carea e forte mica; inse i-este imposibilu a-lu ajunge, de orace innaintarea maresialului este prè mare. Una participare a principelui de corona prusescu la bataia ce se ascepta la Metz este imposibila. Nu se pote negã, că prin intreptinderea intr'adeveru geniala a lui Mac-Mahon, armata prusesca de la Metz a devenitu in una pusetiune seriosa.

Unu telegramu d'in Parisu, cu datulu 31. augustu, contine: Chiaru acum'a s'au aice scirea, că maresialulu Mac-Mahon statiuneza degiã d'incolo de Montmédy. Intrunirea cu trupele maresialului Bazaine se va esecurã in 24 de ore. Unu altu telegramu d'in Oderberg, datatu d'in 31. aug. ni aduce urmatori'a scire importanta: Caletorii, cari au sositu aice d'in Berlinu, spunu, că scirile despre planulu esecutatu alu maresialului Mac-Mahon, si pre care conducatori prusesci nu l'au prevediutu neci decãtu, au causatu cea mai mare sensatiune si consternatiune in poporatiunea d'in Berlinu.

D'in tote aceste se pote deduce, că miscarea geniala si surprindetoria a maresialului Mac-Mahon a schimbatu tota situatiunea, si avemu firm'a sperantia, că, pre candu on. cetitori voru ceti aceste sîre, armata nemtiesca de la Metz va jacé sfaremata la pitioarele maresialiloru Mac-Mahon si Bazaine, ce'a ce si dorimu d'in tota anim'a.

Visulu Prussiei.

Regele Prussiei se casnesce a probã bunele sale sentiminte pentru Franci'a. Ascultandu-lu cine-va, ar' crede, că elu nu face resbelulu decãtu guvernului imperiale si nici decum poporului francesu.

Gazetele prusiane inse tienu unu limbagiu cu totulu altu-felu. Ele nu urescu pre guvernulu, ci pre Franci'a in sa-si, si dusmani'a loru nu gacesce expresiuni destulu de tari, ca sè se manifeste intrega.

Cu tota impoliteti'a ce amu comite banuindu una afirmatiune princiarã, in cugetulu nostru mar-turismu ca press'a prusiana spune adevèrulu.

Da, Prussia uresce pre Franci'a; o uresce de morte si viséza distrugerea ei.

Si candu dicemu distrugerea Franciei, spune-mu mai puțin decãtu adevèrulu; nu este numai umilirea, nu este numai inbucațatrea Franciei pre cari le urmărescu politici Prusiei, dar' este ce-va

mai multu: distrugerea rasei latine. — Trebuie ca acêsta rasa sè fia progresivu sfaremata, estermi-nata, desfiintata, pentru ca rasi'a teutona sè vina in urma a se asediã pre pamentulu Galiei, in care a navalitu de atâtea ori. Dupa Gali'a va veni rendulu Italiei; dupa alu Italiei acel'a alu Spaniei.*) A desfiintiã succesivamente séu a reduce la unu felu de servitute politica cele trei ramure ale familiei latine, éta celu d'in urma cuventu alu Prusiei in Europ'a occidentale: a usã de desbinãrile loru pentru a le desfiintiã unele prin altele, éta mediu-loculu de esecutare ce si-au propusu omenii de statu ai Prusiei; acestu mediu-locu se pote vedé d'in manoperele loru continue la Madridu si la Florenti'a.**)

Si nu sunt evenimentele dîlei cari ne au des-teptatu sè cunoscemu pâna in aduncimea loru sentimintele dusmanesci ce Prussia areta toturoru poporeloru de rasa latina. Sunt siese-dieci de ani si mai bine, de candu in scolele Prusiei se inventia inainte de tote ur'a dusmanului ereditaru. Deci, acestu dusmanu ereditariu este Franci'a mai antãiu; dupa ace'a vine Itali'a si Spani'a, culpabili ca si Franci'a numai pentru că sunt de rasa latina.

Instructiunea in Prussia n'are decãtu unu singuru scopu, a servi cucerirea, prin tote mediele posibile. Nu se cauta de locu a se formã omeni in acêsta nemarginita casarma; nu se voiesce a se formã decãtu soldati, generali si ingineri. Nu li se inspira decãtu unu sentimentu: ur'a in contr'a Franciei. Acei-a cari au petrunsu in scolele prusiane, sunt inspaimentati de barbari'a ce stã inveluita intr'una sciintia aparinte; acei-a cari au potutu intrã in aceste scole private, unde profesorii publici desvolta inaintea unui micu numeru de scolari cugetãrile loru cele mai intime, sunt ingrodții d'a vedé energiã perseverantia, cu carea acesti dascali si-asociaza discipulii la conspiratiunea natiunale.

Desastrele Austriei sunt oper'a acestoru vermi politici, cari au rosu o pre nesentite; guvernulu vienesu a intielesu prè-tardiũ pericolulu d'a primĩ pre acesti dascali ce-i trimitu scolele Prusiei.

Cu tota grigea si ostenele ce foiele prusiane puneau spre a nabusã strigatele de erorile comise in Alsaci'a de armatele prusiane, totu se vede indestulu pâna unde merge ur'a Teutonului contr'a Galului.

Si cu tote aceste-a, Prusianii nu ocupa decãtu Alsaci'a si Loren'a, provincie pre cari nu voiescu a le superã de locu, fiindu-cã pretindu a-le anesã, si fãra indoiela s'a datu chiaru ordine a fi menagiate.

Dar' ur'a este mai forte decãtu tote ordinele de la Berlinu, si invasiunea a datu nascere onoru scene hidose.

Nu, nu este resbelulu unui guvernulu contr'a altui guvernulu: este unu resbelu de ura; este celu mai esecrabile resbelu, este resbelulu de rasa!

„Romanulu.“

Generalulu Trochu a adresatu următorile proclamatiuni: câtra gard'a natiunale d'in Parisu, câtra gard'a natiunale mobile, câtra trupele de pre uscatu si marine d'in Parisu, câtra toti aperatorii capitalei in stare de asediũ:

In mediu-loculu evinimenteloru de cea mai mare gravitate, fui numitu guvernatoru alu Parisului si comandante supremu alu poteriloru intrunite pentru aperearea lui.

Onorea si pericululu pentru mine sunt asemene mari, inse me incedu vóe ca, prin energicele vostre nesuintie de patriotismu, sè reinnaltati noroculu armatelor nostre, daca Parisulu ar' fi amenintiatu de unu asediũ.

Neci una data nu vi s'a oferitu una ocașune mai mareta pentru a aretã lumei, că una lunga prosperitate si fericire n'au potutu molesã moravurile publice si virilitatea tiei.

Aveti sub ochii vostri gloriosulu esemplu alu armatei de la Renu. Acolo au combatutu unulu contr'a trei in lupte eroice, cari facu admiratiunea tiei si o petrundu de recunoscintia.

Acea armata porta innaintea vostra doliulu acelor-a cari sunt morti.

Soldati ai armatei d'in Parisu!

Tota viet'a mea a decursu in mediu-loculu vostru intr'una solidaritate strinsa, de unde sè potu asta-di trage

*) Erã unu tempu, candu Romani'a erã numerata si dins'a intre poporele de ginte latina; gratia inse regimulu nostru, ce pare a se inspirã in conducerea destinate-loru Romaniei de la d. de Bismark, Romani'a se vede că nu mai este considerata ca natiune si ca natiune facundu parte d'in ginte latina.

(Not'a redactiunei „Romanulu.“)

**) Ar' fi fostu mai complectu sè se dica „si la Bucuresci.“

(Not'a redactiunei „Romanulu.“)

speranti'a si poterea mea. Nu apellezu la curagiulu si la constanti'a vostra, cari mi sunt bine cunoscute. Inse aretati, prin supunere, prin una vigorosa disciplina, prin demnitatea conduitei si atitudinei voastre inaintea poporatiunei, că aveti sentimentulu profundu alu responsabilitãtii, carea vi incumbe.

Fiti esemplulu si fiti incuragiarea toturoru-a.

In cortelulu generalu, in Parisu, 19. aug. 1870.

Gubernatorulu Parisului,
Generalu Trochu.

D'in marginea Campiei, aug. 1870.

Suum cuique.*)

Daca cautãmu seriosu la starea materiala, intelectuala, si in genere la sortea poporului romanu tieranu d'in presentu, aflãmu că acestu poporu se pote asemená cu legumenile si alte plante d'in una gradina spatiosa, cari, de-si sunt de specie nobila si incoltite d'in sementia sanetosa si poterosa, suferindu de o seceta cumplita, in urm'a carei-a gradinarii — dupa marimea gradinei — mai multi la numeru, aru trebui sè desfasiere cea mai mare activitate in portarea apei si udatulu planteloru, spre a le scuti de peritiunea amenintatoria; numai puțin si-implinescu detorinti'a; cei mai multi preferescu a se face sclavi lenei, sunt nepasatori si fãra dorere pentru plantele d'in gradina, incredintiate grigiei loru, de unde armeza că, candu a venitu ploia, cea mai mare parte a planteloru parte au peritu, parte au languitã si au fostu intr'atãta stinse de seceta, câtu neci ploia nu mai pote ajutã reinviarei si creșterei loru.

Asiã este si cu poporulu romanu, trasu si impinsu de toti! Elu este ramulu unui pomu nobilu, si-trage originea de la viti'a latina, ce'a ce asta-di neci adversarii natiunei romane nu mai potu negã. Pentru cei ce aru voii sè nege, cugetu a fi la loculu sèu de a citã aici unu incidentu publicatu in suplementulu lui „Wanderer“, Nr. 98—1870, sub rubric'a: D'in Bulgaria, unde se dice, că Ioanu Brateanu et consortes aru agitã in Bulgari'a pre Bulgari contr'a greciloru spre a scote una revolta. Cu privire la acestu incidentu, — care de altminte este minciuna, — agentii marelui viziru s'aru fi esprimitu resolutu: Aduceti-ve a minte, Bulgariloru, de ce'a ce a dîsu Virgiliu: „Tu, romane, memento imperio regere populos“, voidu a dá de scire prin acêsta bulgariloru, că romanii si-tragu originea de la latini si că, prin urmare, sunt pericolosi pentru bulgari.

Scimu d'in istoria caderea imperiului romanu, si daca mai frundarimu istori'a, ea ne va mai aretã caderea si stingerea totala a multoru natiuni d'in vechime, cari au jocatu asemenea rolu mare, dominandu preste alte natiuni, inse: „videtur hoc esse decorum negotium, ut alia struant, alia destruant.“

Dupa frangerea poterei ginte latine si caderea imperiului romanu, incepura desece navaliri de popora barbare, a supr'a natiunei romane, ca remasitia a colonieloru Imperatorului Traianu, cari, ne mai potendu resiste, aceste popora pusera orasie si sate in fiacara si predara tier'a.

Acêsta natiune, trecuta de atunci prin focu si prin apa, scapa d'in potopulu temporiloru vitrege, numai ca prin minune, cu limba si tradițiunile ei conservate.

Stracurata fiindu acêsta natiune, in adevèrulu multu cercata, si prin foculu crudelei revolutiuni d'in 1848, si remasa insielata si in sperantiele ce le mai nutriã pentru ore-si-cari favoruri, dupa sugrumarea revolutiunei, se intielege că, dupa atâtea suferintie, aveã trebuintia de medici (analogu cu esemplulu legumeniloru d'in gradina), cari inse nu incepura a-o curã de una parte, éra de alta parte incepura a veni lipitori neasteptate si nepofite d'in Galiti'a, d'in Bucovina si d'in alte parti, cari, gasindu poporulu morbosu-nepreceptu, — incepura a-lu suge, si vedindu, că medicii poporului romanu sunt nepasatori, insciintiarã si pre mai multe alte lipitori sè vina, că-ci poporulu romanescu este morbosu, inse cu sange curatu, si pâna va fi ce sè suga, potu suge neimpedecate, si d'in câtu este se potu bine ingrasiã. Asta-di este plina tier'a de astu-feliu de lipitori, cari sunt jidani, si puțin sate d'in Comitate, d'in Districtele cele 2 romanesci si d'in scaunele secuesci, locuite de romani, au avutu câtu unu medicu, adeca parocu, care a fostu mai activu, câtu séu nu a lasatu sè se incubeze jidani in sate, séu, de s'au si incubatu, si-au feritu poporeni de apucaturele insielatorie ale acestoru omeni, câtu apoi singuri au parasitu satele, si éra in unele fiindu unii locuitori mai prevedetori, au retienutu pre conlocuitorii loru de la mergerea in cârcimele jidaniloru si de la beutulu spirituoseloru loru falsificate, ba chiaru si spurcate, precum mai falsifica si si farin'a cu farina de masere, cu creta, etc.

Este unu ce neesplicabilu, si mintea omului trebuie sè stóe in locu si sè incremeneze, candu vedemu pre acestu soi de omeni, lipsitu in gradu supremu de conscientia, că nu se sfiesce a luã averea poporului tieranu

*) Acêsta corespundintia este indreptata mai multu preutimei si intielegintei nostre, cari se afla intre poporu. Va fi bine sè nu o treca cu vederea, că-ci este instructiva d'in multe puncte de vedere.

Red.

nepriceputu, castigata in unu siru lungu de ani cu sudore multa, prin apucature diavolece si insielatiuni, cu stadiatul caror'a ei si-ocupa mintea d'in pruncia, ca-ci cu economi'a campului nu se ocupa, adeva nu li place a portá plugulu de corne, a secerá, a cosí, a sapá, etc.

Placerea si bucuri'a jidaniloru consiste intr'ace'a, ca se storca cu insielatiune averea de la totu omulu care nu este jidanu, si pre carea elu a strinsu-o lucrandu in dfile caldurose si frigurose.

Metodulu de castigu alu acestui soiu de omeni diferesc cu totulu de metodulu de castigu alu toturoru altoru popora de pre suprafaci'a pamentului. Nerusinarea, impertinenti'a si obraznici'a, insocite de violen'a ale jidaniloru, nu au margini; ei demoralizeza inca, mai cu s'ema, tinerimea tieranésca de seculu virilu, dela cari nu numai cá primescu, chiaru si la mediulu noptii, lucruri furate, d. e. gáscce, gaine si altele, ci i incurageza la astu-feliu de fapte, cari ducu, apoi pre multi la furturi si mai mari.

Jidani au fostu in tote tempurile, in multe state si in diferite tiere, persecutati pentru inclinatiunea loru spre insielatiuni si spre a duce poporulu, mai cu s'ema tieranu, la sapa de lemnu.

S'ascultámu pre parintele Monterola in parlamentu spaniolu; elu díse: „Jidani nu au facutu neci candu ce-va pentru moralitate si cultura; persecutiunile suferite de ei mai inainte de ast'a au fostu una pedépsa justa, care i-a ajunsu pentru crudelitate si asupririle comise de ei, ca-ci Talmudulu demanda jidaniloru a blastamá de trei ori in di pre crestini, a li luá prin astutia si cu puterea averea,“ etc.

In suplementulu lui „Wanderer,“ Nr. 150—1870, scrie unu L. (pote renumitul jidanu Loew) despre blastematiele jidanesci si despre vigorea legei la confiniulu Romaniei, in unu modu cautatu de a negri regimulu romanu pentru dispositiunea d'in urma a aceluia, cá trecerea de jidani straini se se conceda numai daca individulu respectivu va aretá una avere de 500 piasteri dícundu: cá asemenea legi nu sunt respectate, ca-ci amplotiati de la granti'a romana permitu trecerea jidaniloru si pentru unu duo-dieceriu in locu de 500 piasteri; mai incolo, cá elu a fostu martoru alu unei asemenea treceri de emigranti jidani, 30—40 la numeru, fara pasa-portu si avere, numai dupa una transactiune incheiata cu superiorii de la vigili'a confinariu si dupa solvirea unui numeru corespunditoriu de duo dieceri.

Cu descrierea cravalului de la Botusiani inca s'au facutu abusuri d'in partea unoru corespundinti jidani d'in Cernauti si Lembergu, si asié minciunele ajunsera in diariile cele mari d'in Vien'a cari, precum se scie, se tienu partea cea mai mare de afinitatea lui M o i s e l e si P i n k e l e. — Este inse interesant, cá acele foie retacu caus'a acelu cravalu contr'a jidaniloru. Deci fia mi permisu, de-si am intardiatu ce-va, a enará acestu faptu, conformu raporturilor unanime si basate pre adeveru.

Unu roiu de siarlatani jidani d'in Suciava — Bucovina — facuse tergu cu romani tierani in una carcima d'in Botusiani, aproape de piatia, unde pretiulu se plati in bani parte austriaci, parte rusesoi. Unulu d'intre tierani, care venduse unui jidanu mai multi saci de gráu, observa, cá intre banii primiti este unu taleru falsu; roga pre cumperatoriu in tonu liniscitu se-i díe alti bani, d'in ce se nascu in banda de jidovi una larva mare. Ei inceputa a sberá, cá tergulu s'a incheiatu, talerulu este bunu, si se incercara a scapá intre urletulu celu mai mare; tieranii iritati cu atátu mai vertosu, cá observandu unulu d'intre ei, cá i-s'a furatu in imbulzela si in cert'a infocata sierpariulu cu banii, se incaierara cu jidani, remanendu la inceputu acesti-a, cari erau mai multi le numeru, invingatori. Tieranii inse, capetandu curendu ajutoriu, d'edera pre jidani d'in carcima afara si i-alungara pre strada, unde inse se aruncatu petre d'in casele jidovesci a sup'ra tieraniloru si a sup'ra amiciloru loru, cari li venisera intr'ajutoriu, candu apoi se incepú cravalulu si se intinse preste intregu patrariulu jidovescu. Este inse minciuna grosolana, cá mai multi jidani s'au batutu de morte. Au fostu numai spate vinete si imflature.

Acum, se vedemu si mai lamuritu, carea a fostu caus'a, cá romanii tierani ai nostri, de la stergerea jobagei incoce, in decursu de 22 de ani, in privinti'a sterei materiale, in comitate si in scaunele Secuiesci, au tienu totu numai mersulu racului, au vendutu multi d'intre ei pamenturile parte la fostii Domni ai loru, parte la arendatori netaiati si taiati impregiuru, parte indiumetatandu si pamenturile era numai prin vendiare, si au scapetatu in genere si in ducerea economiei de animale domestice.

Ei, ca jobagi, fusesera legati de brezd'a fostiloru loru Domni; era preutimei nostre, d'in cauza cá pre acele tempuri romaniloru, dupa lege, nu li era iertatu a amblá la scola, ba chiaru si fiii preutiloru erau scosi d'in scola, — lege asemenea celoru de acum cari tienscu la desnationalizare si la magiarizare, — mai in genere i-lipsea invetiatur'a ceruta; prin urmare nu era neci in stare si neci nu-i era campu deschisu, ca se-si pota desvoltá activitatea spre a luminá poporulu.

Ei dara — fostii jobagi — devenira liberi ca omeni nepriceputi si asié nu potura resiste violen'elor, machinatiuniloru si rafineriiloru jidaniloru.

Erá detorinti'a preutimei nostre, ca, dupa-ce prin stergerea jobagei i-se deschise campu liberu, cunoscundu defectuositatea séu partea cea slaba a poporului, se fia inceputu a desfasurá una activitate demna de parenti sufletesci si de pastori adevirati, respandindu lumina in poporu si desteptandu-lu, conformu spiritului si cerintieloru tempului presentu. Cu dorere, trebuie se marturisescu, cá preutimea nostra in parte mare nu a correspunsu chiamarei sale, a remasu indiferenta si nepasatoria in directiunea ast'a; culpa inse cade in prim'a linea a sup'ra Domniloru protopopi, — nu vorbescu despre toti, — cari inca stau in contractu cu poporulu; prin urmare au fostu si sunt cunoscuti cu tota starea lui, si ca omeni cu mai multa invetiatura trebuiau in caletoriele Daneloru-loru in tracturile protopopesci se fia lasatu urme fericitorie, dara:

candu mi-díce mie unu preutu audíadu svaturile date de mine poporaniloru séi: de acestea invetiature ar' avé trebuintia poporulu nostru, dar' noi preutii n'amu invetiaturu multu, si nu-i potemu tiené cuventári de aceste-a, apoi Dnulu protopopu, de câte ori a fostu aici si in alte sate, nu si-a deschisu neci odata gur'a se vorbesca omeniloru asié ce-va;

candu unu jude procesualu — solgabireu — nero-manu, tractá mai de curendu cu poporulu romanu — cerculu intregu constá d'in sate romanesci — in unu modu de totu tiranicu si infioratoriu si comitea cele mai neau-dite abusuri, asié cátu vaetele omeniloru erau multe, — dícundu eu unui preutu romanu d'in comuna cu locuinti'a acelu solgabireu, ca se arete abuserile lui la locurile mai inalte, mi-réponse fara sfiela: „solgabireulu stá bine cu Domni proprietari de aici, apoi stricandu-me eu cu elu, me stricu si cu Domni, si ast'a nu o vréu;“

candu locuitorii unui satu forte aproape de unu orasiu, si-vendu pamenturile la orasiani si devinu calici, fara ca d'intre 2 protopopi d'in orasiu, avendu amendoi poporani acolo, se fia esitu veri una odata unulu la satu si se li fia dísu: Omeniloru! aveti grige, cá traimu in tempulu de facia in scumpete mare, carea nu este sperantia cá va scadá ci este temere cá va cresce inca, cum a crescutu mereu in anii de curendu trecutii; cá pementulu nu cresce cum crescú plantele, d. e., pomii, arborii, etc.: omenii inse se immultiescu, cum vedemu cá s'au immultitu de la 1848 incoce; cá este cu greu a cumperá alte pamenturi, scapandu cele d'in mane; muerile satene se nu amblé dandu banii cei scumpi in bolte pentru trentie si schimburi netrainice, ci se-si tienu de detorintia si de fala a le gafá la casa, cum s'au gatitu d'in tempurile cele mai vechie pana la coruptiunea de facia;

candu, in unu orasiu ungurescu, cei mai multi locuitori romani vorbescu a casa, in mergere si in intorcere de la sant'a beserica pre strada unguresce, multi sciindu si numai reu romanesc, unde, déca nu mai de multu, celu putinu de 40 ani incoce s'ar' fi potutu radica una scola romanésca cu 2 clase pentru prunci cu 2 invetiatori bine salariatii si una scola de fetitie, d'aca ar' fi fostu activitate in Domni protopopi; dara scola nu este neci asta-di, si copii locuitoriloru romani trebuie se incepa a invetiá in scoia unguresca limb'a unguresca, carea si de la parenti o sciu mai bine ca cea materna;

candu unu altu Domnu protopopu d'in altu orasiu, facutu atentu, cá atátu in scol'a romana cu 2 clase de acolo, cátu si in curtea scolei si in gradina este necurateni'a cea mai mare, si cá lemnele d'ia gradina scolei se potu furá, remanendu usi'a gradinei de cátra strada si preste nopte totu-de-un'a deschisa, si cá Domni'a Sa, ca inspectoru superioru de scola, se dispuna delaturarea acestoru defecte, mi-díce: „Lasa-me, Domnule, cá eu am si alte treburi, nu potú amblá dupa nemicuri de acelea;“

candu unu Domnu Protopopu facutu atentu, cá preoti de ai séi tienu liturgi'a, — am vedutu cu ochii mei, — in s. beserica, in dominece si serbatori, incaltati in opince, vinu la orasiu era-si in opince incaltati, sunt cu stare buna si au a casa caltiuni—pre cari, pote, i incaltia numai candu se ducu la Blasiu séu la Sabiu — díse: d'aca si apostolii au amblatu in opince;

candu unii Domni protopopi recomanda si asta-di, pentru interese personali, la cursulu preutiei individi neapti si cu moravuri necorrespundietorie, pentru cá potu numai produce testimonie d'in ore-care clase, castigate numai pentru bani; si, in fine,

candu unii omeni si-sfarma capulu lucrandu cáte unu articulu pentru foiele publice, d'in care se pota invetiá ce-va si poporulu si se se pota desteptá, si aude omulu d'in gur'a unoru Dni protopopi vorbele: Acestu-a e bunu articulu, nu facu inse intrebuintiare de elu, ci lu punu ad acta, neci mai aducundu-si a minte de elu, apoi suntemu departe de a poté progressá si prosperá!

(Va urmá)

De-si, d'in caus'a institutiuniloru in vigore a le tierei, periculose in gradulu supremu natiunalitati si limbei romane, precum se va vedé si d'in anuciulu urmatoriu, suntemu adversari declarati ai preparandieloru de stats, dámu locu, la cerere expresa, acestoru linee, mai vértosu pentru ca se veda romanii, care este scopulu si tendinti'a principale a preparandieloru Dlui ministru E ö t v ö s i u.

On. Redactiuni a „Federatiunei“

in Pest'a.

Me rogu, se binevoiti a priimi in colonele „Federatiunei“ publicatiunea alaturata.

Primiti, etc.

Dev'a, 28. aug. 1870.

Iuliu Bárdosi, m. p.

II inspectoru reg. scool.

Preparandi'a de statu pentru docenti se deschide cu cursulu primu anuale in 1. octomvre, a. c., in Dev'a (Comitatulu Uniadorci). Inscierea eleviloru tiene dela 25—30. septemvre, in cari dile se intempla d'in casu in casu si esamenele de priimire. Se priimesce fia-care elevu intregu la corpu, care a trecutú degiá de 15 ani, si care posedé in limb'a magiara*) aritmetica, geografia si istoria celu putienu atare desteritate, cátu se invetiá in cele patru clase inferioare a le gimnasiiloru, cátu si a le scoleloru reali si civili. Elevii voitori de a fi primiti sunt deobligati a aretá despre acést'a séu unu testimoniu scolastec publicu (scutitu de timbru), séu se voru supune unu esamenu de succedere. Fia-care e indetoratu a probá etatea sa cu atestatulú baptismale, ér' integritatea corpului séu cu atestatulú medicale.

Pre langa cursulu acest'a ordinariu, se stabilescu in urm'a emisului Escelentiei Sale Domnului ministru r. ung. de cultu si instructiune publica, d'in 31. iuliu Nr. 11,941, unu cursu invetiamentale extraordinariu de unu anu pre sem'a ataroru teneri intregi si sanetosi la corpu, cari au ajunsu etatea de 20 ani, si cari voru depune, cu exceptiunea limbei latine si grecesci, d'in obiectele predate in cele patru clase inf. a le gimnasiiloru, scoleloru reali si civili, esamenulu de primire, séu voru produce testimonie corespundietorie. Acesti-a se voru lasá cu finea anului la depunerea esamenului si voru dobendí in casu de calificarea loru teoretica si practica documentulu ordinariu de calificare pentru docentura.

Elevii primiti in ambele cursuri voru fi ajutati cu bani de cortelu (acomodatu dupa impregiurarile locali) si la intretinere preparandiala comuna cu vuptu cátu se pote de eftinu, séu, in loculu acestora, cu stipendie corespundietorie, — 20% d'in numerulu intregu alu eleviloru inse se voru impartesi cu intretinere gratuita, intielegundu-se de sine, cumcá se voru alege spre scopulu acest'a d'intre cei mai meritati cei mai pauperi.

Dev'a in 25. aug. 1870.

Ludovicu Szeremley, m. p.,

inspectoru reg. scolaru.

VARIETATI.

*) (Preuti stravestiti si Ioaniti.) Fürstenberg, Capitanu de cavaleria de la alu 10 regimentu de husari, jaceá in noptea de 18 spre 19 aug. ranitu si lesnatu pre campulu de lupta de la Gorca. Cátra reversatulú dioriloru, revenindu-si in sentiuri, vediu patru figure negre, amblandu ocupate printre morti si raniti. Apropiandu-se unulu d'intr'insii de elu, vediu forte apriatu semnulu Ioanitoru pre braciulu lui. — Elu voiá se chiane pre acestu crestinu intr'ajutoriu, dar' voceá i se amuti numai decátu, vedindu spectaculu ce i-se oferí. — Anume omulu cu crucea Ioanitoru chiamá pre cele-lalte trei figure la una grupa de raniti si morti. „Forte aproape de mine“, — enareza capitanulu Fürstenberg, — „vediu apriatu pre unu individuu in vestiminte preutesci si pre duo Ioaniti, si sosindu figurele la numi'a grupa, incepura cu cutíte si forfeci a desface uniform'a de pre peptulu fia-carui-a; d'aca care-va mai dá vre-unu semn de vietia, pre acelu-a lu sugrumau cu manele; d'aca pre peptu nu aflau nimic'a, incepeau a cercetá manele si pusunariile, si fia-ce anellu de la man'a mortului séu a ranitului lu-taiaru d'impreuna cu degetulu; pretiosele le luá preutulu; dupa acést'a se apropiara de loculu, unde jaceam eu; cu mare greutate m'am incercatu a me scolá spre a strigá ajutoriu, dar' unulu d'intre ei me si vediu si sari spre mine; eu incepu a strigá d'in tote poterile, doue d'in aceste hiene mersera inainte spre a veghiá. Din norocire sentii, cá revolverulu meu cu siese focuri se afla langa mine; eu puscai si lovii pre preutulu, care cadu ranitu, cei-lalti fugira, fure inse ajunsu si prinsu de vigiile, cari audira strigátele mele.“ — Investigatiunea a aretatu, cá Ioaniti stravestiti au fostu: unu ospetariu d'in Düren, forte avutu, si trei belgiani d'in min'a de plumbu de la Stollberg. — Se aflara la ei vre-o 80 anelle mai multu séu mai putienu pretiose (unele inca cu degetulu d'impreuna), la vre-o 300 orologie, portfoie, punge, epolete. Pretiulu objectelor se urca la 2000 taleri. — Aceste hiene de omeni fure transportate la Koblenz.

*) (C u m s e a s e d i e z a u n a f o r t a r e t i a.) Celu de antáiú lucru, dupa-ce una armata de asediú sosesce inaintea fortaretei, este de a isolá fortareti'a d'in tote partile asié incátu se nu mai pota avé nice una comunicatiune cu lumea de afara. Este posibilu, ca chiaru

*) Pentru ce si acést'a conditiune? Nu este aci invederata intentiunea de magiarizare a Dlui ministru E ö t v ö s i u? Cine se mai pote indoi, cá preparandiele de statu a le Dlui ministru E ö t v ö s i u sunt numai seminarie pentru magiarizare? Da, Domniloru, institutiunile vostre sunt beneficé pentru magiari dar' nu si pentru romani.

Red. „Fed.“

numai izolarea se fia de ajunsu pentru a fortia fortaretia se capituleze, acestu-a inse este unu casu raru si de regula nu se intempla. In decursulu acestei izolari (blocade) sosese cu incetulu si art'leri'a de assediu cu armele recerute si, afara de acert'a, assediatori scruteza si se in-formeaza, care este partea fortaretiei cea mai slaba, si, prin urmare, cea mai favorabile pentru atacare. Dupa acest'a, se incepe ataculu formalu; se face mai antaiu unu siantiu paralelu cu partea cea slaba a fortaretiei (celu multu 1200 pasi departe de fortaretia). Acestu siantiu este asié de largu, incatu se pota ambli si cara prin elu si, de la pusetiunea ce o are, se numes „P a r a l e l a.“ Dupa-ce siantiu este gat'a, se construe apoi in elu baterie de assediu si aceste pre data se si armeza cu tunuri grele, cari incepu a bombardá fortaretia di si nopte fara intrerumpere. Intr'ace'a saporii mergu prin siantiu cruceie si curmezisie cam la vre-o câte-va sute pasi inainte si construeza una a dou'a paralela, o inarmeza cu baterie si tunuri si incepu a dá focu. Astu-feliu se procede mai departe pana ce in fine, cu construirea paralelei a trei'a seu a patra, ajungu aproape de murii fortaretiei si aici apoi construeza ultimele baterie, destinate pentru sparge-rea murulu. In timpul acestu-a, se arunca necontentitu bombe, granate, etc. a supra fortaretiei asié, incatu unele d'int'insule lovescu si casele locuitorilor si, daca garnison'a nu este destulu de tare, atunci trebuie se capituleze mai inainte de ce assediatori construeza ultimele baterie. In casu, daca in timpul acestu-a nu capituleza, assediatori incepu a bombardá d'in apropiare a supra murulu pana ce lu-spe-rgu, si in acelu momentu incepu ataculu violentu, asaltulu cu baionetele in mana. Acestu asaltu se pote inca respinge, dupa mai multe repetri inse mai totu-de-un'a si-ajunge scopulu, cuceresce fortaretia.

*(Matica Slovenska.) „Slovenské Noviny“ public: cuventare, prin carea Wilhelmu Tóth-Paulini a deschisu, in 24. l. c. in T.-Szt.-Márton, adunarea generale a „Maticiei Slovenska.“ In acesta cuventare numesce pre Hurbanu, care a fostu condamnatu pentru delictu de pressa, „martiru alu dreptatii slovace“ si recomenda tinerimei a studiá caracterulu celu tare alu acestui barbatur se se nescesca a calca in urmele lui. Diet'a respinsu cerere „Maticiei“ pentru unu subsidiu; acesta refusare se pote atribui cu osebite deputatilor slovaci renegati. Pentru edificiu Maticiei au incursu d'in anulu trecut incoce 8000 fl. Adunarea generale a alesu in loculu repusatulu presedinte Moyses, pre canoniculu Thoma Cherven, acestu-a inse n'a primitu, si asié s'a alesu cu aclamatiune canoniculu Iosefu Kozacsek d'in Oradea-Mare. — Totu acesta foia comunica, ca in T.-Szt.-Márton s'a infiintiatu si una rou-niune a tinerilor slovaci „Omladina Slovenska“ si ca lui Hurbanu i sa facutu unu conductu de face.

*(Ministrulu de culte si instructiune publica) a ordonatu, ca d'in subventiunea de statu, votata pre acestu anu pentru scopuri besericesei gr. or., se se deo consistoriulu gr. or. d'in Aradu 1600 fl. si consistoriulu gr. or. d'in Oradea-Mare 1400 fl.; la-olalta 3000 fl.

*(Unu podu preste Dunare la Rusciuca.) Fratii Waring, intreprinditorii calei ferate, au presentatu guvernulu romanu d'in Bucuresci unu proiectu pentru cladierea unu podu de feru preste Dunare, carele se impreune lini'a forata Bucuresci-Giurgiu (pre pamentu romanescu) cu lini'a Rusciucu-Varna (pre pamentu turcescu). Podulu are se fia astu-feliu construitu, ca pre ambele parti se fia practicabilu pentru trecutori.

Sciri electrice.

Bucuresci, 27. aug. Investigatiunea areta, ca pre diu'a onomastica a lui Napoleonu a fostu pregatita erumperea unei conjuratiuni; perdere francesilor inse a impededatu erumperea generale. Guvernulu a descoperitu degia mai tote firele conjuratiunei. (!)

Parisu, 27. aug. Unu corpu de ulani atacá gar'a d'in Epernay, alti navalira in cetate, fure inse respinsi de gard'a nationale si perdura 17 fetiori. — Una columna tare de cavaleria si artileria intrá ieri in Châlons. — Se asigura, ca garnison'a d'in Strassburg a facutu una escursiune norocosa, luandu inemiculu mai multe vite, si cara de munitiune si transportu. Locuitori iau parte la escursiuni, ca gardisti nationali.

Brussele, 27. aug. Deputatulu Ordinaire cerú in camera, ca Dlu Bonaparte se desdauneze tie'a inundata de inemicu. Trochu nu s'a primitu de membru alu comitetulu pentru aperare, Palicao remane singurulu sieflu alu comitetulu.

Parisu, 28. aug. Bazaine a tramisu una depesia la Parisu, cum-ca n'a fostu nice-decatu taiatu de cãtra ce'a-l-alta armata si ca are mare incedere. — Ministrulu de resbelu Palicao dechiará in corpulu legislativu, ca 10,000 prusi, sub

comand'a principelnu de corona sassonu, au atacatu Verdun-ulu, dar' fure respinsi de gard'a nationale cu mari perdiri.

Parisu, 28. aug. Unu telegramu de la confinie Belgiei spune, ca prusii nu-si voru continuá mersulu spre Parisu mai inainte de ce voru avé una lupta cu Mac-Mahon, pre carele voiescu a-lu respinge preste confiniele belgice.

Parisu, 29. aug. Unu decretu alu lui Trochu ordona, ca toti indiviidii d'in departementulu Seinei, cari se tienu de nationalitate inemice Franciei, se parasesca in trei dñe Franci'a, seu se merga in departementulu Loire; la d'in contra se voru tratá dupa dreptulu de resbelu. Autoritatea municipale provoca pre locuitori d'in Parisu, a se provede cu mediu-loce de traiu pentru timpulu assediulu; cei cari nu sunt in stare a se provede cu tote recerintiele, sunt provocati a parasí Parisulu.

Brussele, 29. aug. Fortificatiunile de la Strassburg se afla inca in buna stare. Cererea assediatiloru de a li se concede esportarea femeeloru si a copiiloru d'in fortaretia, s'a respinsu.

Praga, 30. aug. Asta-di s'a deschisu dieta Boemiei in present'a toturoru partideloru. Principele Menndorf a cetitu mesagiulu imperatescu in ambele limbe ale tieriei. In mesagiu se esprime mai antaiu multumirea domnitoriulu, ca reprezentantii Boemiei sunt insufleitii de patriotismu; se promite apoi ca dorintiele poporulu cheicu se voru luá in consideratiune in consontia cu interesele generali ale monarcei; si, in fine, considerandu gravitatea evneminteloru, deputatii sunt provocati a alege, fara amênare, pentru senatulu imperialu. Mesagiulu s'a ascultat in tacere. — Deputatii cheici dechiarara, ca ei s'au presentatu in dieta numai d'in punctulu de vedere alu declaratiunei, spre a ascultá mesagiulu imperatescu si spre a mediu-loce una contielegere. — 100 alegeri se verificara asta-di.

Brussele, 30. aug. „Indépandance Belge“ spune, ca cartirulu principalu alu lui Mac-Mahon este in Sedan, unde se afla si imperatulu cu principele imperialu.

Praga, 31. aug. Comisiunea de impecare

tiene asta-di prim'a siedadia. — Dechiaratiunea germaniloru alu protesteza contra ori-cãru prejude- tiu a proprietariloru mari si contra prerogative- loru cheiloru.

Parisu, 31. aug. Ministrulu de interne publica cu reserva ur tatoriele: Inemiculu se pare a fi impededatu in mersulu seu cãtra Parisu. — Mac-Mahon si continua mersulu; pana acum n'a avutu nice una lupta seriosa. Gard'a nationale d'in departementulu Aisne si d'in alte departe- mente se pregatesce la una resistinta tare.

Viena, 31. aug. „Tagbl.“ anuncia d'in Prag'a, ca Tirolesii, Carniolianii, triestini si dal- matinii au tramisu dechiaratiuni in clubulu de- clarantiloru, promitiendu una procedura solidara cu cheii in cestiunea alegerei la senatulu imper.

Berolinu, 31. aug. Satulu Voney, intre Vouzier si Attigny, care fu ocupatu de turcos, fu assaltatu ieri de svadrone de husari; duoi ofi- cieri d'in corpulu de geniu d'in statulu maioru alu lui Mac-Mahon fure prinsii.

Brussele, 31. aug. Cartirulu principalu alu lui Mac-Mahon este asta-di in Montmédy, avangarda e degia in departare de doue mile de Metz. Armata principelui de corona sassonu o ur- maresce in mersuri iuti, francesii au inse unu avantajulu de 1/2 dt. Armata principelui de corona prusescu abié in patru dñe ar' poté ajunge la Metz. Trupele, cari steteau inainte de Longwy, s'au retrasu.

Respunsuri. Dlu E. Ladosianu in M. St. Ge- orgiu. Foia vi se tramite regulatu d'in 21. aug. de la numerulu 78, candu totu-odata s'a facutu dispusetiune a vi se tramite si numerii restanti. Binevoiti a cerca si la post'a ultima d'in M. Osiorheiu si, in casu daca nice pana acum nu v'au sositu toti numerii de la Nr. 65, a ne in- cunoscutii de nou, prin una reclamatia postale.

Dlu L. V. Siarceadi in Crisicioru. Erorea prin- cipale s'a indreptatu degia; credemu, ca ati si observatu acesta pana acum. De asta data, pentru a evitá confu- siuni ulterioiri, vi s'a lasatu ambele titluri. In viitoriu nu se va intempla.

Proprietariu si editoriu ALESANDRU ROMANU
Redactoru respund. interim. IONU POBUTIU.

Tote marfurile cari nu voru conveni O. D. cumpertori au se voru repirmi au se voru schimhá cu altele, ceea ce dovedesce soliditatea cea mai exacta.

Ornamente eftine pentru domne si domni

Ornamentele d'in metulu nou (auru nou) facu de pisisore pre cele genuine pentru ca aceste noue fabricatiuni ne si in colora neci in forma (fagon) nu cedu coloru genuine, apoi este de insemnatu ca nu costa neci a patra parte d'in pretulu ce se dá numai pentru form'a (fagonulu) coloru genuine, deci urmeza de sine ca se pote mai adese ori cumpere ceea ce este mai nou si mai modernu. Insu-si cunoscoriulu pote si amagitu cu acestea, atatu sunt de bine imitate.

Celle mai noue ornamente

Dupa forma cea mai moderna fabricate d'in auru nou, carele pastreza coloru aur'a si prin urmare semena de inintusa cu ornamentele genuine, cu pietre imitate seu cu emailu dupa cum cere fagonulu.

- Brosie** (ace) fine 1 buc. 40, 60, 80 cr. fl. 1. preafine 1 „ 1 fl. 50. 1.50. 2—2.50.
- Cercei**, flai, 1 parch. 50, 80 cr. fl. 1. preafini fl. 1.50, 2. 2.50.
- Garniture intregu, ace, si cercei** 80 cr. fl. 1.20, 1.60, preafini lucrate fl. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5.
- Brigiete**, flai, 1 buc. 50, 80 cr. fl. 1. preafino fl. 1.50, 2, 3, 3.50.
- Collere preafumose**, 1 buc. 80 cr. fl. 1.20 pana 1.50.
- Medaliune**, fine, 20, 40, 60 cr. preafino 80 cr. fl. 1, 1.50.
- Inelle preafumose**, cu osebite pietre imitate, 1 buc. 30, 40, 50, 60, 80 cr. fl. 1.
- Catene de orologie** pentru domni, scurte 50, 80 cr. fl. 1, 1.50, 2.
- Catene de gramadi**, flai, fagon venetianu fl. 1.40, 1.80, 2.
- Ace pentru domni 20, 40, 60, 80 cr.
- Bumbi la camecia** 1 buc. 10, 15, 20, 30 cr.
- Bumbi la maneece** 1 par. 20, 30, 40, 60, 80 cr.
- Bumbi la guleru**, 5 si 10 cr.
- Garniture intregu, bumbi la camecie si maneece**, 50, 80 cr. fl. 1, 1.50.
- 1 legatura de atornatorie de orologie 60, 80 cr. fl. 1.
- Inelle de auru genuinu** cu pietre fl. 1. 50 cr., 2 fl. 2 fl. 50 cr.
- Catene de argentu**, de 12 probe, aurite prin focu, scurte, fl. 3.50, 4.
- Catene lungu** la gulu, totu de 13 pr. fl. 6, 7.
- Medaliune de argentu**, 13 pr. aurite in focu si emailate, fl. 2.50, 3.

Ornamente de ocielu moderne

compuce d'in mai multi stili de ocielu finn tociti.

- 1 brosiu (acu) 40, 60, 80 cr. fl. 1, 1.50, 2, 3.
- 1 par. **Cercei**, 50, 60, 80 cr. fl. 1, 1.50, 2, 3.
- 1 **bracieta**, 50, 60, 80 cr. fl. 1, 1.50, 2, 3.
- 1 **coliera**, 60, 80 cr. fl. 1, 1.50, 2, 2.50.
- 1 **catena de orologiu** pentru domni, profumata, fl. 1.40.

Mãrfuri de argintu dupa fagonulu celu mai nou
preafinu, de 13 pr. cu marc'a de aperare, de la oficiulu de i. r. de Vien'a

Numai prin cumpertori cu redict'a de argintu vechiu cu pretiu eftinu mi-a fostu cu petintia a poté viude mãrfuri de argintu genuinu cu petiriile urmatorie. — (Argintulu vechiu lu schimbãnu.)

1 duzina cutie de mœsa	fl. 15.—	1 buc. pipernitã, grea,	fl. 8.50
1 „ arculitã	fl. 15.—	1 „ clescu de zaburu	fl. 6.50
1 „ cutie de dessert.	fl. 10.50	1 „ veriga pentru sarvieti	fl. 4.—
1 „ furculitã de dessert.	fl. 10.50	1 „ sararitia, simpla	fl. 5.—
1 „ lingure de mauc. grele,	fl. 58.—	1 „ sac. pipera. (duplice)	fl. 10.50
1 „ lingure ptu copii	fl. 35.—	1 „ pocalu pentru oze	fl. 5.—
1 „ lingure de cafeã, grele	fl. 20.—	1 „ pocalu pentru vinu	fl. 18.—
1 buc. lingura mare	fl. 18.—	1 „ etageru de oleiu si ocatu	fl. 30.—
1 „ lingura pentru legumi	fl. 12.—	1 „ coritã de pome si pane lucrate	fl. 30.—
1 „ lingura pentru pesci	fl. 12.—	1 „ fligrana	fl. 30.—
1 „ strãtorã de cãnu	fl. 5.—	1 „ luminaru de manã	fl. 9.50
1 „ pisãde pentru scãbarã	fl. 10.—		

Luminãri de mœsa, cu parchetã:

7"	8"	9"	10"	12"	inaltu
fl. 19.50	25.	28.	34.	44.	

1 candelãbru cu doue brãcia fl. 60.—. Vase pentru zabaru si aluturi, 1 buc. dupa fagon fl. 20, 25, 30.

Necesaru de domne. Una cutiozã flai, cuprindu d'in argintu: 1 degetariu, 1 for. feci, 1 stãiu, 1 cutiozã, 1 stredelãciu, 1 adunãtoria de ghiomu, tote fl. 8.50. Degetariulu singuru 60 cr.

Mãrfurile insemnate mai sus cu petiriile si calitatea numita sunt de vendiare numai in depusetoriulu subsemnatulu. Listele pretiurileru pentru tote obiectele se dau gratuite. Va intereseã pre ori si cino a avé unu esemplariu.

In monarce'a austriaca acesti articii se afla de vendiare numai in depusetoriulu subsemnatulu (15.—16)

A. FRIEDMANN in Vienn'a, Praterstrasse Nr. 26.